

ภาคผนวก ข
การวิเคราะห์พารามิเตอร์ต่างๆ

1. การวิเคราะห์เหล็ก (iron) โดยวิธี ฟีนแอนโทรลีน

เหล็กเป็นธาตุที่พบในธรรมชาติมาก และก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้บริโภค คือ ทำให้น้ำมีสีแดง มีกลิ่น และขุ่น ทำให้สุขภาพและเสื้อผ้ามีสี

1.1. อุปกรณ์

- 1.1.1. สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ ที่ความยาวคลื่น 510 นาโนเมตร วิธีแสง 1 ซม.
- 1.1.2. ขวดรูปชมพู่ ขนาด 250 มล.
- 1.1.3. ขวดวัดปริมาตร ขนาด 50 มล.
- 1.1.4. บีกเกอร์ ขนาด 100 มล.
- 1.1.5. ปิเปต ขนาด 10 มล.
- 1.1.6. กระจกดวง ขนาด 50 มล.

1.2. สารเคมี

- 1.2.1. กรดเกลือเข้มข้น (HCl conc)
- 1.2.2. สารละลายไฮดรอกซาลามีน (hydroxylamine solution) เตรียมโดยละลายไฮดรอกซาลามีน 10 กรัม ในน้ำกลั่น 100 มล.
- 1.2.3. สารละลายแอมโมเนียมอะซิเตตบัฟเฟอร์ (ammonium acetate buffer) เตรียมโดยละลาย แอมโมเนียมอะซิเตต ($\text{NH}_4\text{C}_2\text{H}_3\text{O}_2$) 250 กรัม ในน้ำกลั่น 150 มล. แล้วเติมกรดอะซิติก (acetic acid) เข้มข้น 700 มล. คนให้สารละลายเข้าด้วยกัน
- 1.2.4. สารละลาย ฟีนแอนโทรลีน (phenanthroline solution) เตรียมโดย ละลาย 1,10-phenanthroline monohydrate ($\text{C}_{12}\text{H}_8\text{N}_2\cdot\text{H}_2\text{O}$) 100 มิลลิกรัม. ในน้ำกลั่น 100 ml ซึ่งหยดกรดเกลือเข้มข้น ประมาณ 2 หยด เพื่อช่วยในการละลายของสาร
- 1.2.5. สารละลายสต็อกเหล็ก (stock iron solution) เตรียมโดยชั่งแอมโมเนียมเฟอร์รัส $[\text{Fe}(\text{NH}_4)_2(\text{SO}_4)_2\cdot 6\text{H}_2\text{O}]$ หนัก 1.404 กรัม ละลายในน้ำกลั่น (ซึ่งมีกรดเกลือเข้มข้นละลายอยู่ 20 มล) 50 มล. เมื่อได้สารละลายแล้ว หยดสารละลายโปตัสเซียมเปอร์มันกาเนต (KMnO_4) 0.1 นอร์มัล ลงไปที่หยดจนกระทั่งเริ่มมีสีชมพูนำสารละลายนี้มาเจือจางให้เป็น 1 ลิตร
- 1.2.6. สารละลายมาตรฐานเหล็ก นำสารละลาย สต็อกเหล็ก มา 50 มล. เจือจางเป็น 1 ลิตรสารละลายนี้ 1 มล. = 10.0 ไมโครกรัม ของเหล็ก (Fe)
- 1.2.7. นำสารละลาย ข้อ 1.2.6 มา 5 มล. เจือจางด้วย น้ำกลั่นเป็น 1 ลิตร สารละลายนี้

1 มล. = 1.00 ไมโครกรัมของเหล็ก (Fe)

1.3. วิธีการวิเคราะห์

- 1.3.1. อุปกรณ์เครื่องแก้วทุกชนิดล้างด้วยกรดโครมิก ล้างให้สะอาดด้วยน้ำกลั่นหลายๆ ครั้ง
- 1.3.2. ตวงตัวอย่าง 50 มล. ใส่ในขวดรูปชมพู่ เติม กรดเกลือเข้มข้น 2 มล. และ สารละลายไฮดรอกซาลามีนไฮโดรคลอไรด์ 1 มล.
- 1.3.3. ใส่ลูกแก้ว 4-5 เม็ด คัมให้เดือดบนเตา (hot plate) จนเดือดเหลือสารละลายประมาณ 15-20 มล.
- 1.3.4. วางให้เย็น แล้วเทใส่ขวดวัดปริมาตรขนาด 50 มล ล้างภาชนะเทใส่ลงไป แต่อย่าให้เต็ม (เพื่อเติมอะซิเตด บัฟเฟอร์ 10 มล. และ ฟีนานโทโร-ลีน 2 มล.) เขย่าให้เกิดสี จะได้สีส้ม ทิ้งไว้ 5 นาที แล้วเจือจางเป็น 50 มล. วางทิ้งไว้อีก 10 นาที
- 1.3.5. นำสารที่เตรียมได้ไปวัดค่า การดูดกลืนแสง (absorbance) ด้วยเครื่อง UV-Vis Spectrophotometer, Hewlett Packard 8483 ที่ความยาวคลื่น 510 นาโนเมตร (nm)

1.4. การคำนวณ

$$\text{เหล็ก (มก / ลิตร)} = \frac{\text{ไมโครกรัม ของ เหล็ก}}{\text{มล.ของน้ำตัวอย่าง}}$$

2. วิเคราะห์หาความกระด้าง โดยวิธีติเตรดด้วย อิติทีเอ

ความกระด้างของน้ำเกิดจากอออนบวกของโลหะที่มีวาเลนซ์ 2 ได้แก่ Ca^{2+} , Mg^{2+} , Sr^{2+} , Fe^{2+} ฯลฯ แต่ในธรรมชาติจะพบแคลเซียม และแมกนีเซียม มากกว่าโลหะอื่นๆ ในน้ำทะเลเป็นที่รวมของธาตุต่างๆ มากมายความกระด้างจึงสูงกว่าน้ำผิวดินและบาดาล ความกระด้างอาจแบ่งตามอนุพลประจุลบที่จับกับอออนประจุบวกได้ 2 ประเภท

ความกระด้างคาร์บอเนตหรือความกระด้างชั่วคราว (carbonate or temporary hardness) เป็นความกระด้างที่เกิดจากอนุพลลบคาร์บอเนต และไบคาร์บอเนต (CO_3^{2-} , HCO_3^-) การจับตัวจะอยู่ในรูปของ แคลเซียมคาร์บอเนต (CaCO_3) แคลเซียมไบคาร์บอเนต ($\text{Ca(HCO}_3)_2$) เป็นต้น

ความกระด้างที่ไม่ใช่คาร์บอเนตหรือความกระด้างถาวร (non-carbonate or permanent hardness) เป็นความกระด้างที่เกิดจากอนุพลลบพวกซัลเฟต คลอไรด์ และไนเตรด การจับตัวจะอยู่ในรูปของ แคลเซียมซัลเฟต (CaSO_4) แคลเซียมคลอไรด์ (CaCl_2) เป็นต้น

2.1. อุปกรณ์

- 2.1.1. ขวดรูปชมพู่ ขนาด 100 มล.
- 2.1.2. ปิเปต ขนาด 10 มล.
- 2.1.3. กระจกตวง ขนาด 50 มล.
- 2.1.4. บีกเกอร์ ขนาด 50 มล.
- 2.1.5. บิวเรต ขนาด 25 มล.

2.2. สารเคมี

- 2.2.1. สารละลายบัฟเฟอร์ ซึ่ง อีดีทีเอ 1.179 กรัม. และ แมกนีเซียมซัลเฟต($MgSO_4 \cdot 7H_2O$) 780 มก. .นำมาละลายในน้ำกลั่น 50 มล. นำสารละลายนี้ไปเติมลงในสารละลายของ 16.9 กรัม ของแอมโมเนียมคลอไรด์(NH_4Cl) และ 143 มล. ของแอมโมเนียมไฮดรอกไซด์ (Conc. NH_4OH) คนให้ผสมเข้ากันให้ดี แล้วเจือจางเป็น 250 มล. ด้วยน้ำกลั่น เก็บสารละลายนี้ไว้ในขวดพลาสติก
- 2.2.2. สารละลายอินฮิบิเตอร์ (inhibitors) ใช้สำหรับยับยั้งพวกออกซิเจนที่จะมารบกวนการวิเคราะห์เตรียมโดยละลายไฮดรอกซิลเอมีนไฮโดรคลอไรด์ (hydroxylamine hydrochloride) 4.5 กรัม ใน เอธิลแอลกอฮอล์ 95% ปริมาตร 100 มล.
- 2.2.3. สารละลายอินดิเคเตอร์ เตรียมโดยบด อิริโครม เบล็ก ที (Eriochrome Black.T) 0.5 กรัม และ โซเดียมคลอไรด์ (NaCl) 100 กรัม บดละเอียดผสมรวมกัน ใช้ครั้งละประมาณ 0.2 กรัม.

2.3. วิธีการทดลอง

- 2.3.1. ปิเปตตัวอย่างน้ำ 50 มล.
- 2.3.2. เติมสารละลายบัฟเฟอร์ 1-2 มล. สารละลายอินฮิบิเตอร์ 1-2 มล.. และ อินดิเคเตอร์ 0.2 กรัม. เขย่าให้สารละลายผสมกัน ถ้าตัวอย่างมีความกระด้าง จะได้สารละลายสีแดงหรือม่วงแดง
- 2.3.3. นำไปไตเตรดด้วยสารละลายมาตรฐาน EDTA จนสารละลายเปลี่ยนสีจากแดง หรือ ม่วงแดงเป็นสีน้ำเงิน ถึงจุดยุติ(end point)

2.4. การคำนวณ

$$\text{ความกระด้าง (มก./ลิตร } CaCO_3 \text{)} = \frac{A \times B \times 1000}{\text{มล.ตัวอย่างที่ใช้}}$$

มล.ตัวอย่างที่ใช้

A = มล.ที่ไตเตรดตัวอย่าง

B = มก.ของแคลเซียมคาร์บอเนต ที่สมมูลกับ 1 มล.อีดีทีเอ

3. ของแข็งละลายทั้งหมด (total dissolved solids)

ของแข็งละลายคือ ของแข็งที่ได้จากการกรองเอาสารแขวนลอยออก นำของเหลวที่กรองได้มาระเหยให้แห้ง

3.1. อุปกรณ์

3.1.1. กรวยกรองบุคเนอร์

3.1.2. กระดาษกรอง GF/C

3.1.3. ถ้วยระเหย (อบแห้งและปล่อยให้เย็นในเดสซิเคเตอร์)

3.2. วิธีวิเคราะห์

3.2.1. นำตัวอย่างที่ได้จากการกรองหาปริมาณสารแขวนลอย ส่วนที่กรองได้นำไปหาปริมาณของแข็งละลาย

3.2.2. ชั่งน้ำหนักถ้วยระเหย (ซึ่งอบแห้งแล้ว) วางบนอ่างอังไอน้ำ ตวงตัวอย่างที่กรองได้ 50 มล. ให้ระเหยจนแห้งนำไปอบที่อุณหภูมิ 103-105°C. เป็นเวลา 1 ชั่วโมง

3.2.3. วางให้เย็นในโถดูดความชื้น

3.2.4. ชั่งน้ำหนัก

3.3. การคำนวณ

ของแข็งละลาย (มก./ลิตร)

$$= \frac{\text{น้ำหนักถ้วย}(g) + \text{ของแข็ง}(g) - \text{น้ำหนักถ้วย}(g) \times 1000 \times 1000}{\text{มล. ตัวอย่างที่ใช้}}$$

4. พีเอช (pH)

ใช้เครื่องวัดพีเอช (pH Meter) ยี่ห้อ Schott

ภาพประกอบที่ 34 เครื่องพีเอชมิเตอร์

4.1. สารเคมี

4.1.1. สารละลายบัฟเฟอร์ พีเอช 4 และ 7

4.2. วิธีการวัด

4.2.1. ใช้น้ำกลั่นฉีดล้างอิเล็กโทรด ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไป จะเป็นอิเล็กโทรดแบบคอมบิเนชันอิเล็กโทรด (combination electrode)

4.2.2. Calibrate เครื่องด้วยบัฟเฟอร์ พีเอช 4 และ 7 ที่อุณหภูมิ 25 °C ตามคู่มือเครื่อง

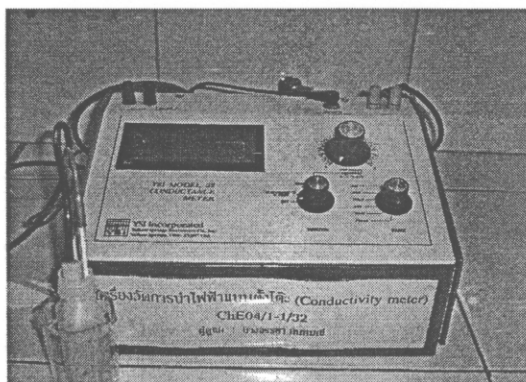
4.2.3. ซับแท่งอิเล็กโทรดด้วยกระดาษทิชชูให้แห้ง

4.2.4. วัดค่าพีเอชของตัวอย่าง

4.2.5. เมื่อวัดพีเอชของตัวอย่างเสร็จแล้ว ถ้างออิเล็กโทรดด้วยน้ำกลั่น ซับให้แห้งวัดตัวอย่างอื่น ๆ ต่อไป

5. ค่าการนำไฟฟ้า

ค่าการนำไฟฟ้าบอกถึงมลทินที่อยู่ในน้ำ สื่อถึงความบริสุทธิ์ของน้ำ ใช้เครื่องวัดค่าการนำไฟฟ้ายี่ห้อ YSI Model 32

ภาพประกอบที่ 35 เครื่องวัดค่าการนำไฟฟ้า

5.1. สารเคมีที่ใช้สำหรับ Calibrate

5.1.1. สารละลาย มาตรฐาน 0.0001 M. KCl

5.1.2. สารละลาย มาตรฐาน 0.0005 M. KCl

5.1.3. สารละลาย มาตรฐาน 0.001 M.KCl

5.2. วิธีการวัด

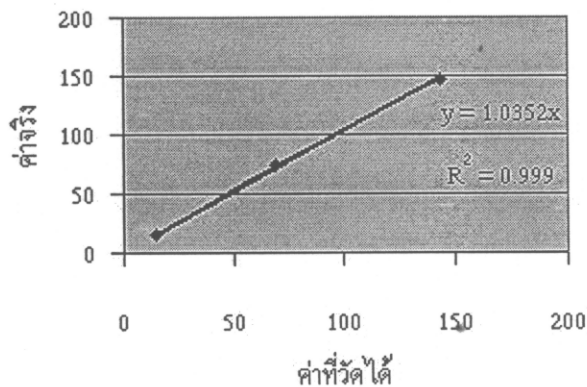
5.2.1. นำสารละลายมาตรฐานที่เตรียมไว้ ไปควบคุมอุณหภูมิที่ 25 °C

5.2.2. ล้างอิเล็กโทรดด้วยน้ำ DI หลายๆ ครั้ง จุ่มอิเล็กโทรดในสารละลายมาตรฐานที่เตรียมไว้ บันทึกค่าการนำไฟฟ้าของสารละลายมาตรฐานที่อ่านได้ นำไปสร้างกราฟมาตรฐาน

สารละลาย   ค่าCond. ตามทฤษฎี(micromho/cm)   ค่าCond. ที่วัดได้(micromho/cm)

KCl 0.0001 M.	14.89	14.92
KCl 0.0005 M.	73.9	68.8
KCl 0.001 M.	146.9	146.2

5.2.3. นำข้อมูลที่ได้สร้าง Calibration curve สำหรับเทียบค่า เพื่อแก้ไขความคลาดเคลื่อน

ภาพประกอบที่ 36 กราฟสำหรับปรับเทียบค่าการนำไฟฟ้าที่อ่านได้

5.2.4. ควบคุมอุณหภูมิของตัวอย่างที่ต้องการวัดที่ 25 °C

5.2.5. ล้างอิเล็กโทรดให้สะอาด จุ่มวัดค่าการนำไฟฟ้าของตัวอย่าง บันทึกค่าที่อ่านได้ นำไปคำนวณค่าที่ถูกต้องจากกราฟ